

Kiiltoängelmä

Glansruta

Thalictrum lucidum

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Kiiltoängelmä on monivuotinen, 0,5–1,5 m korkea mätästävä ruoho. Sen tummanvihreä, kiiltävä, puikea lehtilapa on 2–4 kertaa parilehdykkinen, lehdykät ovat tasasoukkia ja kapeampia kuin muilla ängelmillä. Pitkä- ja pystyhaarainen kukinto on terttumainen, melko harsu ja lehdekäs. Kiiltoängelmä kukkii kesä-heinäkuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kiiltoängelmää on tavattu kahdesta paikasta Pohjois-Karjalan itäosista. Toinen kasvupaikka on talousmetsien ympäröimä heinittynyt kärrytie ja toinen on ilmeisesti tulokasluonteinen rehevä, tien sivuama puronvarsiniitty ruokkialueella. Lisäksi kiiltoängelmää on tavattu muutamia kertoja satunnaisena teiden ja ratojen varsilta. Kiiltoängelmän lähimmät alkuperäiset kasvupaikat ovat Äänisen luoteis- ja itärannalla sekä Karjalan kannaksella. Siellä kiiltoängelmä kasvaa runsasravinteisilla, soistuneilla tai muuten kosteilla tai märillä paikoilla, tavallisimmin pensaikkoisilla tai metsäisillä tulvaniityillä sekä soistuneilla ja ravinteisilla savi- mailla.

Nykytila ja uhkatekijät

Kiiltoängelmän uhkina ovat metsän uudistus- ja hoitotoimenpiteet sekä elinympäristöjen umpeenkasvu. Vanhalla kärrytiellä oleva kasvusto on jossain määrin kärsinyt tien satunnaisesta käytöstä, mutta ajoreitti on nyt siirretty muualle. Kasvupaikan liiallista varjostusta on vähennetty maanomistajayhteistyöllä kohdetta ympäröivien talousmetsien hoidon yhteydessä. Tämä mahdollisesti ainoa alkuperäinen kasvupaikka on suojeltu erityisesti suojeltavan lajin rajauspäätöksellä.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan kiiltoängelmän molemmat kasvupaikat pidetään riittävän avoimina poistamalla puustoa varovaisesti tarpeen mukaan. Kasvupaikkojen läheisyydessä ajamista vältetään eikä puutavaraa varastoida kasvupaikalle.

Lähteet

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.

Hakalisto, S. 1997. Kaitaängelmä – glansruta. Teoksessa Ryttyri, T. & Ketunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 258–259.

Kuva: Outi Vainio